కథా కౌముది

ఋణానుబంధం

డా. శేషు శర్మ
అట్లాంటా, జార్జియా

శ్రీ వికారి నామ సంవత్సర ఉగాది సందర్భంగా
వంగూరి ఫౌండేషన్ ఆఫ్ అమెరికా వారు నిర్వహించిన
24 వ ఉగాది ఉత్తమ రచనల పోటీ లో
ఉత్తమ కథానిక విభాగం విజేత

అమ్మ. అనురాగానికి, ఆత్మీయతకు, త్యాగానికి ప్రతీకగా నిలిచేది వేరేదేమైనా ఉందా? ఒక్కసారి అమ్మని తలచుకోగానే, అనిర్వచనీయమైన భక్తిభావంతో ఒళ్లంతా గగుర్పొడిచింది. వైజాగ్ ఎయిర్ పోర్ట్ లోదిగి, కారు కోసం ఎదురు చూస్తున్నా. అమ్మ అలోచనలలు నన్ను చుట్టుముట్టాయి. పులిలా ఉండే అమ్మ, పిల్లిలా నిస్సహాయంగా, ఇంకొకరి మీద ఆధారపడి జీవితం కదుపుతోంది, అని తలచుకుంటే, మనస్సు చివుక్కుమంటోంది. పెద్ద కొడుకు తప్పితే మిగతా కూతుళ్లు, అల్లుళ్లు, కొడుకు, కోడలు, ఎక్కడో దూరపు దేశాల్లో, స్థిరపడిపోయారు. తన పిల్లలిద్దరి అవసరాలకోసం, పెద్ద కోడలు కూడాఅమెరికాలోనే ఉంది. విశాఖ లో సెటిల్ అయిన పెద్ద కొడుకు మాత్రం, అమ్మ కోసం స్వంత ఇంట్లో ఉండాల్సి వచ్చింది. అమ్మ కూడా పాతిక ఏళ్ళు అమెరికాలోనే గడిపింది. సిటిజన్ షిప్ వచ్చే అవకాశం ఉన్నా, ఆత్మాభిమానంతో, తాను భారతయువతిని అని, అవసానదశలో జీవితాన్ని తన స్వంత ఇంట్లో, తన ఊళ్లో గడపాలని నిశ్చయించుకుంది. పునర్జన్మ రాకూడదని,కాశీలో తల్లి గర్భంలో ఉండేటంత సమయం, అంటే తొమ్మిది నెలలు, పెద్ద కూతురు సంరక్షణలో, అల్లుడి సాయంతో గడిపి, పెద్ద కొడుకు ఇంటికివచ్చింది. వృద్ధాప్యం రావడంతో ఒళ్ళు స్వాధీనం కావటంలేదు. కోడలు అమెరికాలో ఉండడంతో, కొడుకు వండిన వంట తింటూ, వాడి చేత చాకిరీ చేయించుకోవాల్సి వచ్చింది. పాతకాలపు మనిషేమో, కొడుకు చేత పని చేయించుకోవడం ఆవిడకి కష్టంగా ఉంది. పైగా భార్యా భర్తలని విడగొట్టేనే, పాపం తగులుతుందేమోనన్న బెంగ, భయం. తను లేక పోతే పెద్ద కొడుకు కూడా, అమెరికాలో భార్యతో పాటు, పిల్లలకి సాయం చేస్తూ ఉండేవాడు. కేవలం తన కోసం విశాఖలో చిక్కుకుపోయేడని అను నిత్యం మథన పడుతూ ఉందేది. తను ఒక్కర్తీ ఉండడానికి విపరీతమైన భయం.

అయ్యో., వీసా పోయింది, లేక పోతే తనూ అమెరికా తిరిగి వెళ్ళిపోతే బాగుణ్ణేమో అని పలుమార్లు బాధపడేది. పాపం అమ్మ!..నిట్టూర్చా. టాక్సీ ఎక్కి అన్నయ్య ఇంటికి బయలుదేరా. పాతిక సంవత్సరాలు మా ఇంట్లో అమ్మ ఎలా మసిలేదో గుర్తుకొచ్చి, నవ్వొచ్చింది. ఆవిడది ఏమి హోదా. ఏమి హుషారు, ఏమి చలాకీతనం? ఎంత హడావిడో. ఎన్నేళ్లు వచ్చినా, చంటిపిల్ల మనస్తత్వం పోలేదు. ఎన్ని కథలు, నవలలు రాసింది? ఎప్పుడు ఎవరి ఇంట్లో ఏ పార్టీ అయినా, వాళ్ళ మీద ఆసువుగా కవిత్వం చటుక్కున రాసి వాళ్ళచేత చదివించుకుంటే గాని వదిలేది కాదు. శీతాకాలంలో కూడా తెల్లవారకుండానే, చల్లనీళ్ళతో తల స్నానం చేసి, పచ్చి మంచినీళ్ళయినా ముట్టకుండా మడిగా వంటంతా చేసి, రోజంతా గంటలకొలదీ పూజలు, రోజూ భగవన్నామ స్మరణ, ప్రవచనాలు, వారానికి నాలుగు రోజులు పూర్తి ఉపవాసాలు, ఎలా సాగేదో అమ్మ? దానికి తోడు, మడిగా తాను వండుకున్న పిడికెడు నూకలతో జావ గాని, గుళ్ళోంచి తెచ్చుకున్న ప్రసాదమో, పండో, పాయసమో తప్ప, ఇంకొకరి చేత్తో అన్నం పెడితే తినడం నేనెప్పుడూ చూడలేదు. నేను ఏదైనా తినడానికి ఇస్తే, "ఊళ్లో అడ్డగాడిదలనిటినీ ముట్టుకొనివస్తారు. నాజోలికి రాకండి" అని విసుక్కునేది. అలాంటిది. ఎనభై రెండు సంవత్సరాల వయస్సులో తన పెద్ద కొడుకు చేత వండిచుకుని తినాల్సి వస్తోంది, పాపం.

నా ఆలోచనలకు అడ్డు పడుతూ, టాక్సీ అన్నయ్య ఇంటి దగ్గర ఆగింది. టాక్సీ వాడికి డబ్బిచ్చి, నా చిన్న సూట్కేసుని తీసుకొని మెట్లెక్కి, పైకి వెళ్ళా. ఎదురుగా వరండాలో దృశ్యం నన్ను ఆశ్చర్యచకితురాలిని చేసింది. ఒక నడి వయస్కురాలు, ఏభై సంవత్సరాలు ఉంటాయేమో. అమ్మ తలకి కొబ్బరి నూనె రాసి, నీటుగా జడ వేసి, పైకి చిన్న ముడిలా కట్టింది. పక్కనే ఉన్న పెద్ద గ్లాసుని అమ్మ నోటికి అందించి, "శబరమ్మా, ఇవి చిక్కటి పాలు. రోజూ, బుద్ధిగా తాగుతే మీ అరోగ్యం బాగు పడుంతుంది" అంటూ, క్షణంలో ఆవిడ చేత పాలు తాగించింది. పుల్లటి మామిడికాయ పప్పు, గుత్తి వంకాయ కూర చేసి, వేడి అన్నంతో పట్టుకొస్తాను. ఏమీ గొడవ చేయకుండా తినాలి తెలుసా?" బొద్దుగా పెద్ద కళ్ళు, నవ్వితే సొట్టలు పడే మొహం ఆవిడది. జుత్తుని చక్కగా దువ్వి, పైకి ముడి పెట్టుకుంది. నయా పైసా అంత బొట్టుతో కళగా ఉంది ఆమె. నన్ను చూడగానే, " ఏం అక్కా, రండి".

" సబరమ్మా, అటు చూడండి. ఎవరొచ్చారో".

రబ్బరు కుర్చీలో కూర్చున్న అమ్మ పక్కకు తిరిగి నా వైపు చూసింది. నా జీవితంలో ఎప్పుడూ అమ్మ నన్ను తనకి జడ వేయనీయ లేదు. గ్లాసుడు పాలు కాదు, కనీసం, ఒక చెంచాడు పాలు కూడా, ఆవిడ చేత నేను తాగించలేకపోయేదాన్ని. అటువంటిది. ఈవిడ ఎవరబ్బా? అమ్మ మీద ఇంత చనువు, స్వాతంత్రం? "ఇప్పుడేనా రావడం? ఎన్నాళ్ళుంటావేమిటి?" అమ్మ మాట భావరహితంగా అనిపించింది.

మొట్ట మొదటి సారిగా, ఈఅమ్మ నాకు పరిచయం లేదు అనిపించింది. . "ఒక్క వారం ఉంటానమ్మా. సెలవలు లేవు" సంజాయిషీ చెప్పుకున్నా. "సరే. లోపలికెళ్ళి స్నానం చేసి కాస్త కాఫీ తాగి పడుక్కో" అంటూ, తన పుస్తకంలో కి దృష్టిని మరలించింది అమ్మ. స్నానం చేసి, కాఫీ తాగిన తరువాత కళ్లు మూతలు పడిపోతూ ఉంటే, నిద్రలోకి వొరిగా నా ప్రమేయం లేకుండానే.

"ఏరా, లేస్తావా? భోజనం చేద్దువు గాని" అన్నయ్య పిలుపుకి, చటుక్కుని లేచి కూర్చున్నా. బయట పక్కింటావిడ కంచంలో అన్నం కలిపి , ముద్దలు చేసి అమ్మకి పెడుతోంది. అమ్మ చిన్నగా విసుక్కున్నా, ఆమెను నివారిచకుండానే, చక్కగా అన్నం తింటోంది. ఇదేమిటి? నిప్పుని కూడా నీటితో కడిగే చాదస్తపు మనిషి, ఈ అమ్మకి ఏమయింది. నాన్న పోయిన తరువాత పూర్తిగా అన్నం తినడం మానేసిందే! ఈ పద్దెనిమిదేళ్లలో ఒక్క మెతుకు నోట్లో పెట్టలేదు. మరి ఇప్పుడు. ఏమయిందీవిడకి. ఎవరీ పక్కింటి మనిషి? "అన్నయ్యా, ఒక్కసారి అటు చూడు అమ్మని. నాకళ్ళతో నేను నమ్మలేక పోతున్నాను. చాలా వింతగా ఉంది అమ్మ ప్రవర్తన. ఆవిడెవరు? ఆమధ్య ఎప్పుడో, మాటల్లో అమ్మ చెప్పునట్టు గుర్తు ఆవిడగురించి, కాని నాకు అంతగా పట్టలేదు".

"అదో విషాద గాథలే. ఆవిడ పేరు విజయ దుర్గ. మనవాళ్లు కారు. నాయుళ్లు. ఏడాదిన్నర నుండి ఇక్కడ అద్దెకుంటున్నారు. మంచి శ్రీమంతులు. కొడుకు, కోడలు అమెరికాలో ఉంటారు. ఒక చెప్పుకోలేని దుర్ఘటనలో ఈవిడ కూతురు ఒక దుర్మరణానికి పాలయింది. అల్లుడుకనిపించకుండా మాయమయిపోయేడు.

ఏడాది వయస్సు మనవడికి. ఆ పసివాణ్ని తీసుకుని ఇంటికి వచ్చేరు దంపతులు. ఆవిడ కడుపుకోతని భరించలేక పోయింది. తల్లీతండ్రులిని పోగుట్టుకున్న బిడ్డడని ఎలా పెంచాలో ఆమెకు తోచలేదు. వాడు ఎప్పుడైనా, అమ్మమ్మని, తాతగారిని మా అమ్మా నాన్నా ఏరి అని అడిగితే ఏం సమాధానం చెప్పాలి అని సందిగ్ధం లో పడ్డారు వాళ్లు. దుర్గ చాలా తెలివైనది, ధైర్యవంతురాలు. పిల్లాడికి ఎటువంటి అనుమానాలు బెంగలు లేకుండా పెంచాలి. ఎలా అని ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చింది. ఆవిడది పెద్దకుటుంబం. ఆవిడ అక్కల్లో ఒకరికి ఒక్కడే కొడుకు. పెళ్లయి 8 సంవత్సరాలయినా పిల్లలు పుట్టలేదు. ఆ అక్క కొడుక్కి తన మనవణ్ణి పెంచుకోమని ఇచ్చేసింది. కుర్రాడు, వాళ్ల స్వంత బిడ్డలా గారాబంగా పెరుగుతున్నాడు. దుర్గ కూడా తరచు వాణ్ని చూస్తూనే ఉంటుంది.పిల్లాడు తన కళ్ళ ముందే పెరుగుతున్నాడన్న సంతృప్తి. తన అసలు తల్లి తండ్రుల గురించి తెలియాల్సిన అవసరం ఆ పిల్లవాడికి లేదు అని వాళ్ళ నిబ్బరం.

దాంతో ఒక సమస్య తీరింది. కాని ఆవిడలో విషాదం మట్టుకు పేరుకుపోతూ వచ్చింది. స్వంత ఇంట్లో పెద్ద బంగళాలో ఉండేవారు. కాని అక్కడ ఉండలేక, దాన్ని అద్దెకి ఇచ్చి ఏడాదిన్నర క్రితం ఈ పక్క వాటాలో దిగేరు. ఇక్కడకొచ్చిన కొత్తలో నిరంతరం కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడ్చేది.భర్తని ఉద్యోగానికి పోనిచ్చేది కాదు. అలాంటి సమయంలో అమ్మ కాశీ నుంచి వచ్చింది. మీ వదిన ఇక్కడ లేదు కదా. నేను వంటరివాణ్ణి అయిపోయానని, అమ్మ బాధ. ఎప్పుడూ భగవద్గీత సుందరకాండ, వివేకచూడామణి, ఈ ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలన్నీ చదువుతూ కూర్చునేది. అమ్మలో శబరిని చూసింది దుర్గ. అమ్మ దగ్గర చేరి, తను కూడా అవన్నీ నేర్చుకోడం మొదలెట్టింది. క్రమేణా అమ్మని ఒక తల్లి గా కాకుండా, తన స్వంత కూతురిగా చూడడం మొదలు పెట్టింది.

అమ్మని శబరమ్మ అంటుంది. వాళ్లిద్దరి మధ్యా అవినాభావ సంబంధం పెరుగుతూ వచ్చింది. రోజూ ఒకరిని విడిచి ఇంకొకళ్ళు ఉండలేరు. ఈ శబరమ్మకి ఆ దుర్గమ్మ తోడు. ఆ దుర్గమ్మకి ఈ శబరమ్మ గురువు. అమ్మ సన్నిధిలో పూర్తిగా మారిపోయింది దుర్గ" అంటూ ఆపేడు అన్నయ్య. అంతా జాగ్రత్తగా విన్నాను. బయట వరండాలోకి ఒక్కసారి చూశా. అమ్మ, ఆ నల్ల రబ్బరు కుర్చీలో కూర్చుంది.చక్కగా నీట్ గా దువ్విన జుత్తు,చిన్న ముడి, పొందికగా కట్టిన చీర..గత పాతికసంవత్సరాలుగా ఇంట్లో అమ్మని అలాగ ఎప్పుడూచూళ్లేదు నేను. ప్లేటు నిండా అన్నం, పప్పు కూర కలిపి, గోరుముద్దలు చేసి అమ్మకి తినిపించి, గ్లాసుడు నీళ్లు తాగించింది దుర్గ. ఆవిడ చేతులు, మూతి తుడిచీ, ప్లేటుపట్టుకొని తన వాటాలోకెళ్ళింది దుర్గ. విసుక్కున్నట్టు కనిపించినా, దుర్గ చేష్టలని నివారించలేదు అమ్మ.

మధ్యాహ్నం పడక గదిలో ఫోన్ లో మెసేజస్ చెక్ చేస్తూ కూర్చున్నా. బయట వరడాలో జరుగుతున్న సంభాషణ స్పష్టం గా వినిపిస్తోంది. అమ్మ "భగవద్గీత" చదువుతూ అర్థం చెప్తోంది. దుర్గ పక్కన నేల మీద కూర్చుని, పలక మీద రాసుకుంటోంది. అమ్మ చెప్పినవన్నీ తిరిగి ఒప్పచెప్తోంది. అమ్మ ముఖంలో గురువుగా పెద్దరికం, వైదుష్యం, దుర్గ ముఖంలో ప్రియ శిష్యుడిగా ఆర్ద్రత, తపన, కుతూహలం. ఈ జీవిత సంగ్రామంలో పోరాడలేక, విసిగి వేసారి పోయిన అర్జునుణ్ణి దగ్గర కూర్చోపెట్టుకొని ఆధ్యాత్మిక మార్గంలో ముందుకు సాగమని బోధిస్తున్న క్రిష్ణుడి లా కనిపించింది అమ్మ. అమ్మ క్రిష్ణ పరమాత్ముడి గా కర్తవ్య బోధన చేస్తూ ఉంటే, దుర్గమ్మ, అర్జునిడిలా, కర్మ మార్గం తో బాటు, జ్ఞాన మార్గాన్ని నేర్చుకుంటోంది. అంధకారంలో కొట్టుమిట్టాడుతున్న దుర్గమ్మకు వెలుగు నిచ్చి ఒక దారి చూపించిన గీతాచార్యుడిలా గోచరించింది.

అమ్మ. "సబరమ్మా, మీరు నాకు నేర్పించిన శ్లోకాలలో నాకు బాగా నచ్చినివాటికి, చిన్న పాటలా ట్యూన్ కట్టాను వింటారా? ప్లీజ్, ప్లీజ్." చిన్న పిల్లలా మారం చేసింది దుర్గ.

"నువ్వు సంగీతం నేర్చుకున్నావేమిటి"? వెటకారం గా మాట్లాడింది అమ్మ.

"అలా ఆట పట్టించకు సబరమ్మా..సరదాగా మాయమ్మ కి పాడాలని. ఇవి మీరు నేర్పించినవే కదా."

"మాత్రా స్పర్శాస్తు కౌంతేయ సీతోష్ణ సుఖదుఖదా

ఆగమాపాయినో నిత్యా తాంస్తితిక్షస్వ బారత "

ఇది రెండవ అధ్యాయం లో 14 వ శ్లోకం. దీని అర్థం చెప్పనా.

"ఓ కౌంతేయ, విషయేంద్రియ సంయోగము వలన సుఖ దుఖములు కలుగు చున్నవి. అవి ఉత్పత్తి, వినాశ సీలములు/ అనిత్యములు. కనుక బారతా, వాటిని సహింపుము". బుద్ధిగా చిన్న పిల్లాడిలా అప్ప చెప్పింది దుర్గ.

"వెరీ గుడ్" అమ్మ చప్పట్లు కొట్టింది. మరి ఇవాళ వివేక చూడామణీ చదవాలి కదా. అమ్మ ఆ పుస్తకం తీసింది.

"సబరమ్మా. ఇంకొక్క రెండు శ్లోకాలు..ట్యూన్ కట్టేను. వింటావు కదూ..మాయమ్మే." మారాం చేస్తూ అమ్మని ముద్దు పెట్టుకుంది దుర్గ

"ఏ శ్లోకాలు"?

"అదే, ఆత్మ సంయమ యోగం లో..5-6 శ్లోకాలు.

ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానాం నాత్మానమవసాదయేత్

ఆత్మైవహ్యాత్మనో బంధుహ్ ,ఆత్మైవరిపురాత్మనహ."

మనుజులు ఈ సంసార సాగరం నుండి తమను తామే ఉ ద్దరించుకొనవలెను. తమను తామే అదోగతికి పాలవకుండా కాపాడుకోవాలి. లోకములో వాస్తవంగా తమకు తామే మిత్రులం. తమకు తామే సత్రువులం." విజయంగా అమ్మ వేపు చూసింది దుర్గ. అమ్మ నవ్వింది.

"బంధురాత్మాత్మ నస్తస్య ఏనాత్మైవాత్మన జితహ

అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వర్తేతాత్మైవ శత్రువత్

ఎవరు తన మనస్సును జయించునో అట్టివాని మనస్సు బంధువులా ఉపకారిలా ఉండును. మనస్సుని జయింపనిచో అది సత్రువై అపకారము చేయును" అమ్మ చప్పట్లు. దుర్గ పక పకా నవ్వడం.. వాళ్ళిద్దరూ చిన్న పిల్లల్లా ఆడుకుంటున్నట్టు గా కనిపించేరు నాకు. అమ్మ ముఖంలో ఇంత శాంతం, గంభీరం ఇంతకు ముందెప్పుడూ చూడలేదు నేను దుర్గ ముఖంలో ప్రశాంతత, ధైర్యం. ఎలా తన ఆలోచలని మార్చుకుని ఇంత చక్కటి మార్గంలో పయనించగలుస్తోంది. నాకంటే చిన్నదైనా, చేతులు జోడించి నమస్కరించాలి అనిపించింది ఆ క్షణంలో.

నేను వైజాగ్ లో ఉన్న వారం రోజులూ, దుర్గని జాగర్తగా గమనించా. వాళ్లాయన ఆఫీసుకి వెళ్ళిపోయిన తరువాత, అమ్మ సంరక్షణ ఆవిడ దైనందిక కార్యక్రమం. రోజూ, అమ్మ భోజనం అయిన తరువాత దగ్గర ఉన్న స్కూల్ కి వెళ్ళేది. అక్కడ పిల్లలకి తను నేర్చుకున్న ప్రార్ధనా శ్లోకాలు, మంచి సూక్తులు, ఎలా ప్రవర్తించుకోవాలో, అన్నీ నేర్పుతూ ఉండేది. వాళ్లకి ఎప్పుడూ, ఏదో అరోగ్యకరమైన తినుబండారాలు చేసి తీసుకెళ్తూ ఉండేది. ఒక రోజు, స్కూల్ నుండి తిరిగి వస్తూ వుంటే, నేను ఎదురు పడ్డాను. నవ్వుతూ పలకరించింది.

"స్కూల్ నుంచి వస్తున్నట్టున్నారు. ఈరోజు పిల్లలికి ఏం నేర్పేరేమిటి??" అడిగా."అదికాదక్కా మీరు విన్నారో లేదో, ఈ ప్లాస్టిక్ బాగ్ ల మూలంగా ఎన్ని ఆవులు చనిపోతున్నాయో. అందరూ, అసలు, కొంచమైనా ఆలోచించకుండా, వాతావర నాన్ని ఎలా పాడుచేస్తున్నారో? పెద్ద వాల్లు చెప్పినా వినరు.

అందుకే ఆ స్కూల్ హెడ్ మాస్టర్ ని అడిగాను. ఈ ప్లాస్టిక్ గురుంచి పిల్లలకి చెప్పవచ్చా అని. లంచ్ టైం లో చెప్పమంది. అందుకే లంచ్ టైంలో వెళ్ళి పిల్లలకు నేర్పిస్తున్నాను. వాళ్ళు ఎంత చక్కగా వింటారో అక్కా " ఆ మొహంలో ఎంత తృప్తో.. నాకు చాలా సంతోషం అని పించింది. ఆమె మనో ధైర్యాన్ని ఆమె కార్యసూరత్వాన్ని, మెచ్చుకోలేకుండా ఉండలేకపోయేను. ఒక రోజు, హడావిడిగా వచ్చింది దుర్గ. "అక్కా ఒక్క సారి ఇలా వస్తారా." సరే అని ఆమె వెనకాతల పక్క వాటాలోకి వెళ్ళేను.

అక్కడ ముచ్చటగా ఉన్న దంపతులు, ముద్దుగా ఉన్న ఓ నాలుగైదేళ్ల బాబు ఉన్నారు. "అక్కా, వీడు మా మనవడు" అంటూ నావైపు చూసింది. నాకు అర్ధమయింది. వెంటనే, సద్దుకుని, "అదే మా అక్క మనవడు. వీళ్లు మా అక్క కొడుకు, కోడలు" పరిచయం చేసింది దుర్గ. ఎంతో మర్యాదగా నాతో మాట్లాడేరిద్దరు. కొత్త ఏమో వాళ్ల అమ్మ కొంగు వదల లేదు ఆ బాబు. దుర్గమ్మ ఎంత మంచి పనిచేసింది అని

మనస్సులో ఆమెను అభినందించకుండా ఉండలేక పోయేను. సడన్ గా నా దృష్టి పక్కన ఉన్న పడక గదిలో గోడ మీద పడింది. చక్కటి నవ్వుతో అందమైన అమ్మాయి ఫొటో కనిపించింది. నా మనస్సు మూలిగింది. ఎవ్వరూ గమనించకుండా, నా దృష్టిని బాబు వైపు మరల్చా. వాళ్ళకి ఉంటానని చెప్పి మా వాటాలో కి వెళ్ళిపోయా.

వారం రోజులు ఎంత త్వరగా వెళ్ళి పొయేయో.. చెప్పలేను. తిరిగి అమెరికా కి ప్రయాణం కట్టేను. అమ్మ కి చెప్పేను వెడుతున్నానని. ఆవిడలో పూర్వం ఉన్న ఆందోళన లేదు ఇప్పుడు. అన్నయ్య, దుర్గ హామీ ఇచ్చేరు, అమ్మకి ఏమీ ఫరవాలేదని. నేను బయలుదేరుతూ ఉంటే, దుర్గ వాళ్ళాయన వచ్చి నన్ను పలకరించేరు.

"మామ్మగారి దయ వలన మా దుర్గలో ఎంత మార్పు వచ్చిందో, నేను చెప్పలేను. ఇక్కడకి వచ్చిన కొత్తలో, నన్ను పనికి పోనిచ్చేది కాదు, అలాంటిది. ఇప్పుడె ఎంత ధైర్యంగా, ఎంత శాంతంగా ఉంటోందో. మామ్మగారికి కూడా, దుర్గ లేకపోతే ఎంత బెంగో? ఆమధ్య నేను సూట్ కేసు తీసుకుని బయటకిపోతూంటే, నన్ను ఆపి," ఊరికి వెళ్తునట్టున్నారు. మీతో దుర్గ వస్తోందా.. అని. నేను లేదని చెప్పగాని, చాలా తృప్తిగా, "అయితే, సరే. క్షేమంగా వెళ్ళి, లాభంగా రండి" అని చెప్పి నన్ను పంపేరు.

అప్పుడు అర్ధమయింది నాకు, అమ్మకీ, దుర్గ కీ ఉన్న అనుబంధం. ఆరు నెలలు గడిచిపోయేయి. అమ్మతో, అన్నతో తరచూ మాట్లాడుతూనే ఉన్నా. ఒకరోజు అన్నయ్య ఫోన్ చేసేడు. అమ్మకి బాగాలేదని, ఉండుండీ, కిందికి పడిపోతోందని. డాక్టరు చూసి ఏవో మందులిచ్చేడని కాని పెద్ద మార్పు లేదు అమ్మలో, అని. అమ్మతో మాట్లాడ దామని, అమ్మకి ఫోన్ ఇమ్మని అడిగా. ఆరోజు, ఆగస్టు5వ తారీఖు.

"అమ్మా. ఎలా వున్నావు" పలకరించా.

" నువ్వెవ్వరు" అడిగింది.

" నీ రెండో కూతుర్ని. మర్చిపోయేవా" అన్నా.

"అహా...చెన్నై లో ఉన్నావా, సియాటిల్ లో ఉన్నావా". ఆ ప్రశ్న వినగానే, లోపలి నించి ఏదో తెలియని బాధ నన్ను కలచివేసింది.

అమ్మకి మతి భ్రమించడమా! ఇది ప్రపంచంలో ఎవ్వరూ ఊహించనిది. ఇదెలా సాధ్యం ? వెంటనే సద్దుకుని, అమ్మని అడిగేను.

" అమ్మా, ఇవాళ తారీఖు ఏమిటి?"

"ఏమో, సెప్టెంబరో, అక్టోబరో" .. అమ్మ సమాధానం.

" ఇవాళ ఏం రోజమ్మా"

"ఏమో.. నాకు గుర్తు లేదు".

నాకు బుర్ర తిరిగినట్టయింది. మరుపు అన్నది లేని అమ్మకి, ఏమయింది? కత్తి లా ఉండే అమ్మ మెదడుకేమయింది? ఆ క్షణంలో ఎందుకో అమ్మ దూర తీరాలకు వెళ్ళిపోతోంది అనిపించింది తరువాత రోజు రోజుకు అమ్మ పరిస్థితి దిగజారడం మొదలెట్టింది. బాత్ రూములో, బయటా, పడిపోతోందని అన్నయ్య కంగారు పడుతున్నాడు. బట్టలు కట్టుకోలేక పోతోంది. ఆవిడకి సాయం చేయడానికి ఆడ మనిషి లేదు. అన్నయ్యకి చాలా కష్ట మయింది. అర్జంటుగా వదినను అమెరికా నుండి వచ్చేయమని కబురు చేసేడు.

వదిన చాలా సమర్ధురాలు; ధైర్యం కలది. తనకి కూడా అమ్మ పరిస్థితి చూసి, భయం వేసింది. డాక్టర్లతో సంప్రతించి హాస్పిటల్ లో జాయిన్ చేసారు అమ్మని. హాస్పిటల్లో అమ్మ కోమాలో కి జారు కుందనిఅన్నయ్య ఫోన్ చేసాడు. అమ్మని చూడ్డనికి అమెరికాలో మనవలు, మనవరాళ్ళు వెళ్లేరు. ఆవిడ పరిస్థితి పూర్తిగా దిగజారిపోవడంతో, నన్ను అర్జంటుగా రమ్మని మనవలందరూ గొడవ జేసేరు. అప్పటికప్పుడు టికెట్ బుక్ చేసుకొని ఇండియా కి బయలుదేరా.

హాస్పిటల్ లో చూడగానే, నాకు తెలిసి పోయింది, అమ్మ ఇంక మనలో లేదని. డాక్టర్లు ఎంత ఒత్తిడి పెట్టినా ఇంటికి తీసుకొచ్చేం అమ్మని, అన్నయ్యా, నేను. అమ్మ నాకు ఎప్పుడూ చెప్పుతుండేది. "నా వంటి మీద నాకు స్పృహ లేకపోతే, నన్ను బ్రతికించడానికి ప్రయత్నిచవద్దు. అది నాకు నరకం. నన్ను నరకంలో ఉంచకండి" అని.

ఆ మాటలు నాకు గుర్తుకొచ్చేయి . నోటి ద్వారా ఒక చెంచాడు నీరు కూడా పోకుండా, ఒంటి మీద తెలివి లేకుండా, మలమూత్రాల మీద కంట్రోల్ లేని పరిస్థితిలో జీవచ్ఛవంగా ఉన్న అమ్మని చూసి, దుఖం ఆపుకోలేకపోయా. ఆమెకి విముక్తి కలిగించు తండ్రీ అని ప్రార్ధించా భగవంతుణ్ణి. కాని ఇంకొక్క వారం రోజుల్లో మా తమ్ముడి కొడుకు పెళ్ళి. అది ఆగిపోతుందేమోనని అందరి భయం. ఆ పెళ్ళి అయే వరకు ఆవిడ ఊపిరి పోకూడదని మా అన్న , వదిన రోజూ మొక్కుకునేవారు. కాని, అమ్మని చూస్తే జాలి వేసేది నాకు. ఆవిడ నరకంలో ఉండడం నాకు బాధగా ఉండేది. అమ్మని ఇంటికి తీసుకు వచ్చిన మర్నాడు, అమ్మకి ఒళ్ళు తుడిచి, డయపర్ మార్చి, ఎలాగో జుత్తు దువ్వి, గౌన్ మార్చి పడుక్కో పెట్టాం నేను, వదిన. ఏమీ మింగ లేక పోయింది. సరే, స్నానానికని బయలుదేరాను. తిరిగి వచ్చి చూస్తే, అక్కడ దుర్గ కనిపించింది. అమ్మని పొదివిగా పట్టుకుని, ఆ గౌన్ ని చక్కగా సవిరించి, తలకి చక్కగా నూనె రాసి, నీటు గా దువ్వి, ముడి పెట్టి, నుదుటి మీద వీభూది పెట్టింది. తరువాత ఒక స్టీలు గ్లాస్ తో ఏదో తాగించడానికి ప్రయత్నిస్తోంది.

"సబరమ్మా.. చూడు, ఇది మంచి బలం ఇచ్చే అంబలి. తాగండి. మీకు ఆరోగ్యం అంతా బాగుపడిపోతుంది" అమ్మ పూర్తి గా కోమాలో ఉందేమొ, అస్సలు స్పందించలేదు. దగ్గరగా వెళ్ళి దుర్గకి నచ్చచెప్పా. అమ్మని రెస్టు తీసుకోనివ్వమని. నేను చెప్పినది ఎందుకో నచ్చలేదు దుర్గకి. అమ్మని తను మళ్ళీ మామూలు మనిషి గా చేసుకో గలనని, ఆమె నమ్మకం. ఆమెకున్న ప్రేమానురాగాలు చూసి, ఏనాటి అనుబంధమో ఇది అని అనుకున్నా. ఇదే ఋణానుబంధమేమో?

అలాగే పది రోజులు గడిచాయి. అమ్మ పరిస్థితిలో ఎటువంటి మార్పూ లేదు. ఇంటికొచ్చిన తరువాత, ఆవిడ కడుపు లో కనీసం ఒక చెంచాడు పాలైనా పడలేదు. అందరూ ఆశించినట్టు తమ్ముడి కొడుకు పెళ్ళీ, మిగతా కార్యక్రమాలు అన్నీ చక్కగా జరిగి పోయేయి. ఆరోజు గురువారం. రాత్రి ఫ్లైట్ లో తమ్ముడు వచ్చేడు అమ్మని చూడ్డానికి. వాడు అమ్మకి చంటివాడు." అమ్మా, నేను, నీ చంటాణ్ణి. నీ పక్కనే ఉన్నానమ్మా. నీ మనవడి పెళ్ళి గ్రాండ్ గా అయింది." అమ్మ చెవిలో చెప్పేడు. అమ్మ సంతానం అంతా అక్కడున్నారు. ఆవిడలో ఎటువంటి చైతన్యమూ కనిపించలేదు. నోట్లోంచి చొంగ కారుతూనే ఉన్నది. అవయవాలలో ఎటువంటి కదలికా లేదు.

" అమ్మా. ఎవరికోసం ఇంకా ఎదురు చూస్తున్నావు. వెళ్ళిపోమ్మా. ఇది నీకు నరకం. వెళ్ళిపో తల్లీ." ఆవిడ చెవిలో మెల్లిగా బతిమాలుతున్నట్టుగా చేప్పేను. అందరూ విన్నారు. వాళ్ళ మనసుల్లో కూడా అల్లాగే ఉన్నా, బయటకి చెప్పలేక పోతున్నారు.

"పెద్దావిడ. పోతే మహరాజయిపోయింది" అంటారందరూ. ఆసంగతి అందరికీ తెలుసు. ఎవరి మనసుల్లో విచారం లేదు. తమ్ముడి కొడుకు పెళ్ళి గురించి మాట్లాడు కుంటూ కూర్చున్నాం ఆ రాత్రి. దుర్గ కార్యక్రమాలలో ఏమీ మార్పు లేదు. వస్తుంది. అమ్మని క్లీన్ చేస్తుంది. బట్టలు సరి చేస్తుంది. దువ్విన జుత్తునే మళ్ళీ దువ్వి నీట్ గా చేస్తుంది. వీభూది పెడుతుంది. జావో, అంబలో తాగించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

ఏవో కబుర్లు చెపుతుంది అమ్మకి. తనకి ఎటువంటి నిర్బంధం లేదు ఆ ఇంట్లో. అమ్మ తన "సబరమ్మ". తనకి నచ్చినట్టు తను చూసుకుంటుంది. మేము ఏమనుకుంటామేమో అన్న బెంగ, సంకోచం ఆమెలో అస్సలు లేదు. మా అందరకీ కూడా ఏవో తిను బండారాలు పట్టుకొస్తూఉంటుంది.

మర్నాడు శుక్రవారం. అవి దసరా సెలవలు. ఉదయం తొమ్మిది గంటలకు దుర్గ ప్రయాణం. తన అక్కలని అందరినీ కలవడానికి ఎప్పట్నించో ప్రయాణం కట్టింది. ఇంకా తెల్లవారలేదు. మసక నిద్రలో ఉన్నాను. "ఈరోజు అమ్మ పోతోంది. లే.." అని ఎవరో చెప్పినట్టనిపించింది. లేచి గడియారం వైపు చూసా. నాలుగున్నర అయింది. రాత్రి లేటు గా పడుక్కునారేమో, అందరూ, గాడ నిద్రలో ఉన్నారు. నాలో ఏదో అలజడి. అమ్మ వెళ్ళిపోతోంది. తట్టుకో లేక, అమెరికాలో మా ఆయనకి కి ఫోన్ చేసా. ఆయన నాకు ధైర్యం చెప్పేరు. లేచి, అమ్మని పట్టుకుని కూర్చున్నా. ఆవిడ ఊపిరి భారంగా ఉంది. ఏదో యాతనలో ఉన్నట్టుగా కనిపించింది. ఇంక భరిచలేకపోయా. గడియారం ఆరు కొట్టగానే, అన్నయ్య ని లేపి అమ్మ పోతోందని చెప్పా.

"నువ్వు అంటావు గాని, గత రెండు వారాలుగా ఇలాగే అవుతోంది. మరేం లేదు. అమ్మకి ప్రాణోపాయం ఉందని అనుకోను" నా మాట తేలిగ్గా కొట్టిపడేసి, పాలు తీసుకు రావడానికి వెళ్ళేడు అన్నయ్య.

నాకు మట్టుకు అది ఆఖరి రోజు అని తెలిసిపోయింది. వదిన ఒత్తిడి మీద స్నానం చేసి అమ్మ దగ్గర కూర్చున్నా. అక్కని, తమ్ముణ్ణి అందరినీ పిలిచి అమ్మ దగ్గరే ఉండమని చెప్పా. వాళ్ళందరూ నావైపు వెర్రిదానిలా చూసేరు.

" మీరు కాస్త టిఫిన్ తినండి. మేమతా ఇక్కడ ఉంటాం." వదిన నన్ను బలవంతం చేసి పంపించింది. నేను టిఫిన్ తింటూ ఉండగా, దుర్గ వచ్చింది. బయట తన సూట్ కేస్ పెట్టింది. అమ్మని చూసి, తను వూరికెడుతున్నానని, ఇంకొక మూడు రోజుల్లో తిరిగి వచ్చి అమ్మని చూసుకుంటానని నాకు చెప్పడానికి వచ్చింది. అందరూ అమ్మ చుట్టూ మూగి ఉన్నారు. అమ్మకి ఏదో అవు తోందని గ్రహించింది. వెంటనే అమ్మ తలని తన ఒళ్ళో పెట్టుకుని, వీబూది పెట్టింది.

సడన్ గా " అక్కా ఇలా రండి" బిగ్గరగా పిలచింది. వదిన కూడా గట్టిగా అరిచింది నన్ను రమ్మని. అందరూ నన్ను హడవిడిగా అమ్మ దగ్గరకి పిలుస్తున్నారు. ఒక్క ఊపులో అమ్మ దగ్గరికి చేరా.

అమ్మ తల దుర్గ ఒళ్ళో; పక్కన నేను. చుట్టూ అమ్మ పిల్లలందరూ. అమ్మ ఒక్క సారి కళ్ళు విప్పి చూసింది. నేనిక ఉంటానమ్మా అని చెప్పినట్టనిపించింది. అంతే. తను వచ్చిన దారిని వెళ్ళిపోయింది. అందరూ భోరుమని ఏడ్చారు. ఒక్క సారి అమ్మ నుదుటిని ముద్దుపెట్టుకుని, కాళ్ళకు దండం పెట్టి, తన కంట తడి ఎవ్వరికీ కనపడకుండా, బయటకి పరిగెట్టింది దుర్గ. . అమ్మ మృత దేహన్ని వదిలి, అందరూ ఎవరి హడావిడిలో వాళ్లు ఉన్నారు. ఫోన్లో అందరికీ వార్తని అందిస్తున్నారు. అన్నయ్య పలుకుబడి, సామర్థ్యం; నిమిషాల్లో అంత్యక్రియలకి కావలసినవన్నీ అమర్చేడు. ప్రేత సంస్కారానికి వచ్చిన బ్రాహ్మణుడు అమ్మ సంతానం నలుగురినీ అమ్మ చుట్టూ ప్రదక్షిణ చేసి, ఆమె ఆత్మ ఇంకా దగ్గరే ఉంది కాబట్టి, ఆమె కి నమస్కరించి ఆమె ఆశీస్సులు తీసుకోమన్నారు. తన ప్రాయాణం మానుకుని, దూరంగా కన్నీళ్ళు ఆపుకుంటూ తతంగం అంతా చూస్తోంది దుర్గ. మేం నలుగురు అమ్మ పాదాల దగ్గర చేరాం. నేను దుర్గ వైపు చూసి సైగ చేసాను, నా దగ్గరకు రమ్మని.

"పంతులు గారూ, దుర్గ అమ్మగారి మానస పుత్రిక. ఆవిడ దగ్గర లేకపోతే అమ్మ ఆత్మ శాంతించదు." అంటూ, దుర్గని కూడా వచ్చి మాతో పాటూ ప్రదక్షిణలు చేయమన్నాడు" అన్నయ్య.

దుర్గ వచ్చి నా వెనకాల నిలబడి ప్రదక్షిణాలు చేసింది. వచ్చిన మా చుట్టాలు, స్నేహితులు చూసి, ఎవరా ఈవిడ అనుకున్నారు. అంత్యక్రియలయి పోయిన తరువాత, శాస్త్రులు గారు చెప్పిన రోజు తిరిగి అమెరికా బయలుదేరా. మా అందరికీ అమ్మ ఈ నరకం వదిలించుకొని వెళ్ళిపోయిందని ఒక తృప్తి. కాని, దుర్గకి ఒంటరి తనం. అమ్మ సాంగత్యంలో ఆమెలో ఎంత గొప్ప పరిణాం వచ్చిందో మా అందరికీ తెలుసు. అమ్మ లేక పోతే, ఆమె ఎలా ఉంటుందో అన్నఆలోచన తో, దుర్గతో అన్నా.

"దుర్గా, అమ్మ లేరు. మీ ఆయన ఆఫీసుకి వెళ్లిపోతారు. మీరు ఒంటరి వారయిపోతారెమో? ".

"చూడక్కా, సబరమ్మ నాకు నేర్పించిన మొట్ట మొదటి పాటం ఏమిటో తెలుసా? "జాతస్యహి ద్రువో మృత్యుహు, ద్రువం జన్మ మృతస్యచతస్మాత్ అపరిహారే, నత్వం సోచితు మర్హసి

అంటే, పుట్టిన ప్రతివాడికి, మరణం తప్పదు. మరణించినవాడికి పునర్జన్మ తప్పదు. కనుక తప్పనిసరి యైన ఈవిషయములందు నీవు సోచింపతగదు. చూడక్కా, నా సబరమ్మ ఎప్పుడూ ఇక్కడే ఉంటుంది. మొన్నటి దాకా నాతో పాటూ, ఇంకో స్నేహితురాలు ఇక్కడికి వచ్చి అమ్మ దగ్గర నాలాగే సాస్త్రాలు నేర్చుకుంది.

తనూ, నేను, ఇక్కడే, సబరమ్మ సీటు దగ్గరే కూర్చుని, భగవద్గీత అవీ, చదువుదాం అని నిశ్చయించుకున్నాం. ఇంకా, నా స్కూల్ పిల్లలు, వాళ్ళ పాటలు, ఆటలు అవన్నీ ఉంటయి కదా. నేను బాగానే ఉంటాను అక్కా. మీ అరోగ్యం జాగ్రత్త."

దుర్గకి ఆధ్యాత్మిక మార్గం చూపించిన అమ్మకి, అంత మనోధైర్యం, క్రమశిక్షణ, ఆత్మ నిబ్బరం ఇచ్చిన ఆ పరమాత్మకి, మనస్సులోనే దండం పెట్టా. అమ్మని ఆధ్యాత్మికంగా ఎన్నో మెట్లు ఎక్కించి, ఆ పరమాత్మ దృష్టిలో అందరూ ఒక్కటే. ఏమీ భేదం లేదు అన్న స్థితికి రప్పించిన మహానుభావురాలు దుర్గమ్మ .

ప్రపంచంలో అటువంటి వారు (Unsung heroes) ఎంత మంది మనకి కనపడుతారు? ఏడాది ఇట్టే గడచిపోయింది. అమ్మ సంవత్సరికాలకి వైజగ్ వెళ్ళా. అందరం కలిసేం. అన్నయ్య, వదిన అమ్మకి నచ్చేటట్టుగా అన్నీ నడిపించేరు. దుర్గమ్మ లో ఏమీ మార్పు లేదు. ఆ చిరునవ్వు, ఆ గంభీరం, అందరినీ మంచిమార్గంలో పెట్టాలనే తపన.. అలాగే ఉన్నాయి.

భోజనాలవగానే, వచ్చిన వారందరికీ చిన్న "భగవద్గీత" పుస్తకం అమ్మ గుర్తుగా ఉంచుకోమని ఇచ్చింది. " ఇది ప్రత్యేకం గా ప్రింట్ చేయించేనక్కా. జాగ్రత్తగా చూడండి. పదాలు ఎక్కడెక్కడ విడగొట్టాలో చక్కగా చెప్పేరు. మీరు చదవండి". అమ్మ మీద ఎంత గౌరం, ప్రేమా!

ఆ మర్నాడు శనివారం. దుర్గ మౌనంగా ఉండండం చూసి వాళ్ళాయనని అడిగా. " మామ్మగారు మౌనం పట్టే వారుగా. ఆవిడ దగ్గర నేర్చుకుంది".

అమ్మ పిల్లలు గాని, తోబుట్టువులు గాని, శిష్యులు, స్నేహితురాళ్ళు..ఎవ్వరూ, మౌనం పాటించలేదు.. మరి దుర్గకి ఎలా అబ్బింది?'

ఆక్షణంలో అనిపించింది. ఋణానుబంధం. కాని ఎవరికి ఎవరు ఋణం? అమ్మకి దుర్గ ఋణమా? లేదా, దుర్గకి అమ్మ ఋణమా?

Post your comments